

האגודה הישראלית לטיפול זוגי ומשפחתי
19 בדצמבר, 2016

המפגש הטיפולי דרך עיני המטפל/ת הזוגי –

העברה נגדית בטיפול זוגי

עיני המטפל כמעין

עין- מקום למים הנובעים מן האדמה; מעין

ד"ר זיוה לויטה

הפרספקטיבה של הרצאה זו - מערכתית

המסגרת התיאורטית:

יחסי אובייקט רב דוריים

דינמיקה זוגית בפרספקטיבה של תיאוריות יחסי אובייקט רב- דוריים

היחסים הזוגיים מורכבים משלש ישויות הכוללות את כל אחד מבני הזוג ואת הברית הזוגית.

אובייקטים לאהבה נבחרים בזכות הדמיון שלהם לאובייקטים מופנמים ולמודל פנימי של יחסים אשר הופנם ממשפחת המוצא.

בני הזוג כורתים ברית לא מודעת המספקת "מיכל" בו כל אחד מבני הזוג משליך את יחסי האובייקט הפנימיים שלו על בן הזוג וכך קונפליקטים פנימיים יכולים להיות מוחצנים. הקבלה ההדדית של השלכות שומרת על התקווה לתיקון את מה שהיה חסר במערכות יחסים מוקדמות יותר.

זוגיות דורשת מאמץ מתמשך להכיר בנפרדות וביכולת להתמודד עם התסכול והאכזבה הנובעים מההכרה במוגבלות עצמם, בן זוגם, והזוגיות. נדרש לסלוח לעצמי לבן הזוג על כך שאינם הופכים להיות כל מה שהושלך עליהם בתחילה. האופן בו בני אדם מגיבים לאתגרים אמוציונליים אלו תלוי ברמת ההתפתחות של יחסי האובייקט הפנימיים שלהם.

רמת יחסי האובייקט משפיעה על הדינמיקה הזוגית ועל העברה והעברה הנגדית.

העברה והעברה נגדית

העברה והעברה נגדית - יצירה מחדש של עולם האובייקטים הפנימי.

- העברה- המטופל קושר בין דמויות מעברו, אובייקטים למשאלות, דחפים ופנטזיות מוקדמות, לבין דמות המטפל. כתוצאה מכך, רגשות לא מודעים, קמים לתחייה ומיוחסים למטפל תוך התעלמות, עיוות והכחשה של המציאות.

בטיפול זוגי העברה היא בין בני הזוג, בין כל אחד מבני הזוג למטפל ובין הזוגיות/ הברית הזוגית למטפל.

- העברה בזוגיות: בן הזוג קושר בין דמויות מעברו, אובייקטים למשאלות ופנטזיות מוקדמות, לבין דמות בן הזוג שנבחר בדיוק בשל יכולתו להיות חלק מהעברות אלו. כתוצאה מכך, רגשות לא מודעים, קמים לתחייה בהווה ומיוחסים לבן הזוג תוך התעלמות, עיוות והכחשה של בן הזוג.

העברה נגדית - הרגשות והחוויות שמתעוררות אצל המטפל לפני המפגש, תוך כדי ואחרי המפגש מספקים רמזים על עולמו הפנימי של הזוג ומהווים מקור חשוב של אינפורמציה על התת - מודע הן של המטפל והן של המטופל.

חשוב לזכור כי העברה נגדית לאחד מבני הזוג עשויה להצביע על העולם הפנימי של שני בני הזוג.

תהליך העברה נגדית בטיפול זוגי

יחסי אובייקט מופנמים יחסי אובייקט מופנמים

בחירת בן זוג ופיתוח הברית הזוגית

אכזבה-תסכול-משבר-חרדה

פיצול, השלכה, הזדהות השלכתית

פניה לטיפול זוגי

העברה- אישית וזוגית

העברה נגדית- לכל אחד מבני הזוג ולזוגיות

יחסי אובייקט מופנמים של בני הזוג והברית

יחסי אובייקט מופנמים של המטפל

העברה נגדית בטיפול זוגי – היבטים קליניים

יחסי אובייקט מופנמים של המטפל

העברה נגדית

מה המטפל הזוגי משחזר איתם מחייו ומה בני הזוג משחזרים?

למידה על הזוג

למידה על המטפל

הזדהות השלכתית- מה מפקידים אצל המטפל ואיך מחזירים זאת לזוג
עיבוד ההעברה- אישי ושל הברית הזוגית

דינמיקות בהעברה נגדית בטיפול זוגי – רשימה חלקית

- הזוגיות כמיכל, הטיפול הזוגי כמיכל
- המשולש האדיפלי
- המטפל הזוגי כהורה.
- המטפל הזוגי כהורה אידיאלי
- המטפל הזוגי כילד לזוג הורים.
- המטפל הזוגי כאחד הילדים.
- המטפל כאח.
- המטפל הזוגי כשופט-סופר אגו.
- תחרות-קנאה-צרות עין-חמדנות
- פנטזיות האהבה והיכולת לאינטימיות וזוגיות של המטפל הזוגי.

התנגדות והעברה נגדית

- התנגדות לשינוי –
התנגדות שנובעת מהמטפל החושש משינוי אצל הזוג. שינוי שהוא לא יכול לעשות בחייו הוא.
חרדה משינוי אצל בני הזוג- אחד מהם או שניהם.
- המטפל הרע והאכזר - התנגדות של המטפל לחוות עצמו כאובייקט הרע.
- המטפל נאלץ להתמודד עם חלקים שלא פשוט לו להכיר בקיומם בתוכו.
שנאה בהעברה נגדית- העברה נגדית שלילית, שהיא עוינות, המהווה תגובה הולמת לתכונותיו הבלתי נסבלות של המטופל.
- הזוג בהתקפה על המטפל, אויב משותף שמאחד אותם נגדו.

העברה נגדית עם זוגות בעלי יחסי אובייקט פרימיטיביים

זוגות בעלי יחסי אובייקט פרימיטיביים - קשה לחיות ביחד וקשה לחיות לחוד.

בדינמיקה זוגית זו לכל אחד מבני הזוג ישנה אוטונומיה פסיכולוגית מועטה ובני הזוג לכודים בריקוד משותף, מתיש ומאיים של מעגל הזדהויות השלכתיות הדדי.

תלות עוינת

שנאה אוהבת

בני הזוג בעלי יחסי אובייקט פרימיטיביים, מתקשים לבטא ולהתמודד עם קשת רגשות ומשליכים על המטפל הזוגי את הרגשות הבלתי נסבלים עבורם. המטפל מוצא עצמו מכיל ומהדהד חרדות אינטנסיביות ומצבים נפשיים מערערים, משחק תפקיד בדרמה המאופיינת ברגשות עוצמתיים של אהבה-שנאה, מין ורצחנות, פולשנות ודחייה. כל תגובה שלו הופכת לחלק בדרמה הזוגית.

השלכות מסיביות אלו הן בעלות איכות מערערת וגורמות למטפל לחוש חרד, הגנתי, מבולבל, בלתי כשיר, כועס, מתוסכל, חסר אונים וחסר ערך.

פנטזיה שחוזרת על עצמה במצבים כאלה היא על מטפל אידיאלי שהיה מצליח עם הזוג במקום שאני נכשל.

מה איתי

מילים: [אריק איינשטיין](#), [שלום חנוך](#), [יענקל'ה רוטבליט](#) וג'וזי כץ

מה איתי, מה איתי, מה איתי
לא מסתדר עם עצמי
מה איתי, מה איתי, מה איתי
איפה שכחתי את שמי
לא יודעת למה
לא יודעת איך, איך ומה
רק רוצה לברוח

התמודדות עם ההעברה נגדית:

- בזוגיות המאופיינת ביחסי אובייקט בוגרים המטפל יכול להרגיש: דחוי, משועמם, בלי מחשבות וכו'.
- במקום לפעול כדמויות המושלכות עליו, ניתן דרך העברה הנגדית לזהות את ההעברה, להשתחרר ממנה על מנת להחזיר זאת לזוג בדרך שניתנת לעיכול.
- לעיתים העברה נגדית היא חוויה שפשרה ומובנה לא ברור. בולס ממליץ להשאר באי הידיעה כדי שלא יהיה אובדן חיוני של אינפורמציה.
- שיתוף המטופל בהעברה נגדית – דילמה חשובה הקשורה לזוג ולמטפל
- בשל ההעברה הנגדית שלעיתים יכולה להיות עוצמתית המטפל הזוגי זקוק לסביבה מחזיקה.
- סביבה מחזיקה- **פסיכותרפיה, הדרכה, עבודה 113** - מאפשרת למטפל להתמודד רגשית עם חרדה, להימנע מהילכדות בתהליכי הפיצול, ההשלכה וההזדהות ההשלכתית ולסייע עם תגובות ההעברה הנגדית.

רשימת מעיין המראה

רשימה של חוויות, אסוציאציות, פנטזיות, מחשבות, חלומות של המטפל הזוגי על הזוג.

דוגמה:

המטפל הזוגי מתאר:

הם דהויים, לא מענינים, משעמם לי, מחשבות נודדות, לא מצליח לחשוב עליהם, סתמיות, לא מצפים ממני להגיד או לעשות או להיות, חרדה, שום סערה- בעצם שום תזוזה. שיממון.

הגיעו בעקבות התאהבות סוערת של הבעל. שניהם באים מבתים סוערים. לבעל אח חולה נפש סוער, לאשה אבא אלים.

ברית זוגית של ריסון ושיממון.

המטפל נלכד בברית הריסון והשיממון שמושתת על אובייקטים פנימיים שכמהים לחיים אך חוששים מסערה.

העברה נגדית - המעיין כמראה

העברה נגדית בטיפול זוגי

עיני המטפל כמעיין

המעיין הנובע מהמטפל הוא מראה של הצולמ
הפנימי של המטפל, של כל אחד מהני הלוט ושל
הברית הלוטית.